

ДО
АРХ. ИВАН ШИШКОВ
МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И БЛАГОУСТРОЙСТВОТО

КОПИЕ ДО:
Г-ЖА ДЕСИСЛАВА ГЕОРГИЕВА
ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР НА РЕГИОНАЛНОТО РАЗВИТИЕ И
БЛАГОУСТРОЙСТВОТО
РЪКОВОДИТЕЛ НА УПРАВЛЯВАЩ ОРГАН НА ПРОГРАМА „РАЗВИТИЕ НА
РЕГИОНИТЕ“ 2021–2027 Г.

СТАНОВИЩЕ

НА КЮСТЕНДИЛСКАТА ТЪРГОВСКО-ПРОМИШЛЕНА ПАЛАТА

Относно: Преработения проект на Методология и критерии за подбор на проектни предложения по процедура „Диверсификация и адаптиране на малки и средни предприятия към икономическия преход – НОВА“ по Приоритет 4 „Справедлив преход“ на Програма „Развитие на регионите“ 2021–2027 г.

УВАЖАЕМИ Г-Н МИНИСТЪР ,
УВАЖАЕМА Г-ЖО ЗАМЕСТИК-МИНИСТЪР,

Кюстендилската търговско-промишлена палата (КТПП) оценява положително направените промени в преработения проект на Методологията, с които са отчетени част от предложенията, изложени в нашето становище от 12 октомври 2026 г. и обсъдени по време на работната среща със заинтересованите страни, проведена на 20 октомври 2026 г. в Кюстендил, организирана от Областна администрация Кюстендил, в която КТПП също взе участие.

Приветстваме увеличението на финансовия ресурс за област Кюстендил от **10,252 млн. евро на 17,292 млн. евро**, както и повишаването на максималния интензитет на безвъзмездната помощ при режим de minimis от **65% на 75%**. Приемаме тези изменения като важна стъпка към осигуряване на по-достъпна инвестиционна подкрепа и резултат от конструктивния диалог между Управляващия орган и представителите на бизнеса и другите заинтересовани страни.

Същевременно считаме, че в преработената Методология остават съществени ограничения, които могат да възпрепятстват участието на значителна част от предприятията в област Кюстендил.

В тази връзка представяме следните допълнителни предложения по отношение на ревизираната Методология:

1. Намаляване на минималните изисквания за нетни приходи от продажби и отпадане на обвързването на максималния размер на безвъзмездната помощ със средногодишните нетни приходи от продажби

В преработената Методология се запазват **значително завишените минимални прагове** за нетни приходи от продажби за периода 2023–2025 г. – 400 000 лв. за микропредприятия, 800 000 лв. за малки и 3 000 000 лв. за средни предприятия.

Предвид характера им на минимални условия за допустимост, считаме, че тези финансови изисквания следва да бъдат пропорционални на размера и характера на подкрепата, както и да отчитат специфичните условия за развитие на предприятията в засегнатите региони, където преобладават микро- и малките предприятия.

Същевременно в преработената Методология е въведено допълнително ограничение, обвързващо максималния размер на безвъзмездната помощ със средногодишните нетни приходи от продажби за периода 2023–2025 г. – съответно 100% за микропредприятия, 60% за малки и 25% за средни предприятия. Подобно ограничение не беше предвидено нито в прекратената процедура BG16FFPR003-4.004, нито в първоначалния проект на Методологията по настоящата процедура.

Считаме, че то не отчита в достатъчна степен реалния инвестиционен потенциал на предприятията и на практика значително стеснява диапазона между минималния и максимално достъпния размер на безвъзмездната помощ, особено за кандидатите с по-ниски обороти. По този начин се ограничава възможността предприятията да се възползват от предвидения по процедурата максимален размер на подкрепата при режим *de minimis*, за да реализират по-мощни инвестиции с положителен ефект върху местната икономика.

В тази връзка КТПП потвърждава изложеното в становището си от 12 октомври 2026 г. искане за **възстановяването на праговете от прекратената процедура при отпадане на обвързването на максималния размер на безвъзмездната помощ със средногодишните нетни приходи от продажби.**

Предлагаме също да отпадне самостоятелното изискване за минимални нетни приходи от продажби през 2025 г., като непропорционално строго условие за допустимост. Предприятие може да има добри резултати за тригодишния период, но временно по-ниски приходи през 2025 г. вследствие на реструктуриране, разширяване на дейността, пазарни затруднения или направени инвестиции, и това да го лиши от право да кандидатства по програмата.

Считаме, че предложената промяна ще осигури по-широк достъп до финансиране и ще създаде по-благоприятни условия за участие на предприятията в процеса на икономическа диверсификация и адаптиране към прехода.

2. Възстановяване на възможностите за икономическа диверсификация и разширяване на допустимите сектори

В преработената Методология подкрепата е ограничена до определени икономически дейности, като допълнително се изисква дейността, за която се кандидатства, да е била действително осъществявана от предприятието през 2023, 2024 и 2025 г.

Това на практика възпрепятства инвестициите в нови за предприятието икономически дейности и ограничава основната цел на Фонда за справедлив преход – диверсификацията на местната икономика.

В тази връзка КТПП настоява да бъде възстановен принципът, приложен в прекратената процедура, при който секторната допустимост се определя въз основа на кода на икономическата дейност по проекта, като той следва да съответства на поне едно от трите стратегически направления:

- секторите с голям потенциал, идентифицирани в докладите на „ПрайсуотърхаусКупърс България“ ЕООД и Световната банка;
- националните и регионалните приоритетни сектори съгласно Националната стратегия за малките и средните предприятия;
- продуктите и услугите, попадащи в тематичните области и подобласти на Иновационната стратегия за интелигентна специализация (ИСИС) 2021–2027 г.

Считаме, че запазването на тези три направления е важно, тъй като те отразяват различни, но взаимнодопълващи се възможности за икономическо развитие – използване на специфичния потенциал на засегнатите региони, насърчаване на конкурентоспособността на МСП и развитие на иновативни продукти и услуги.

Особено важно е да отбележим, че именно докладите на „ПрайсуотърхаусКупърс България“ ЕООД, разработени във връзка с Териториалните планове за справедлив преход отчитат в най-голяма степен спецификата на област Кюстендил, където преобладават микро- и малките предприятия и в които наред с традиционните производства сред секторите с голям потенциал за област Кюстендил са идентифицирани хотелиерството, ресторантьорството, балнеоложките и рекреативните услуги. Именно тези направления съответстват от една страна на приоритетите за развитие на областта и от друга на необходимостта от диверсификация на икономиката и създаване на алтернативна заетост в контекста на справедливия преход.

Настояваме и за отпадне на изискването за тригодишна история по конкретния код на икономическа дейност, когато проектът предвижда навлизане в нов сектор или създаване на ново производство, продукт или услуга.

Считаме, че съответствието с поне едно от посочените стратегически направления следва да бъде достатъчно основание за секторна допустимост, при изпълнение на останалите условия за кандидатстване.

Предлагаме също критериите за регионална приоритизация при техническата и финансовата оценка да бъдат съобразени с разширения секторен обхват, така че инвестициите в перспективни за област Кюстендил дейности да получават равностойна възможност за оценяване.

3. Размер на интензитета на безвъзмездната помощ

Приветстваме увеличението на максималния интензитет на помощта при режим de minimis от 65% на 75%.

Считаме обаче, че предвид специфичния компенсаторен характер на Фонда за справедлив преход и ограничените възможности за собствено финансиране на голяма част от микро- и малките предприятия в засегнатите региони, следва да се възстанови възможността за финансиране на 100% от допустимите разходи при режим de minimis в съответствие с първоначалната философия на процедурата.

Същевременно, отчитайки подхода на Министерството за осигуряване на собствен финансов ангажимент от страна на предприятията при изпълнението на инвестициите, КТПП счита, че при запазване на този подход максималният интензитет на безвъзмездната помощ при режим de minimis следва да бъде не по-нисък от 85% от допустимите разходи.

4. Възстановяване на възможността за участие на новосъздадени предприятия

В преработената Методология се запазва ограничението за участие на предприятия, регистрирани след 31.12.2023 г., въпреки че прекратената процедура предвиждаше

възможност за тяхното финансиране, включително чрез отделен финансов ресурс и специфични критерии за оценка.

КТПП потвърждава предложението, изложено в становището ни от 12 октомври 2026 г., за възстановяване на допустимостта на новосъздадени предприятия, при обективни и съобразени с тяхната специфика изисквания, основани на бизнес план, икономическа обоснованост на инвестицията и потенциал за създаване на устойчива заетост.

Считаме, че изключването на новосъздадените предприятия ограничава възможностите за развитие на нови икономически дейности и предприемачески инициативи, които са важен фактор за диверсификацията на икономиката в засегнатите региони.

5. Преразглеждане на критериите за техническа и финансова оценка

В преработената Методология са предвидени два отделни критерия, основани на показателя EBITDA – коефициент на рентабилност и съпоставимост между претеглената стойност на EBITDA за периода 2023–2025 г. и общите допустими разходи по проекта, с обща максимална тежест от 20 точки.

Подкрепяме необходимостта от обективна оценка на финансовото състояние и устойчивостта на кандидатите. Считаме обаче, че прекомерното обвързване на оценката с финансовите резултати може да постави в неблагоприятно положение предприятия, които през предходните години са разширявали дейността си или са направили значителни текущи разходи, свързани с инвестиции, развитие и модернизация.

По-ниската EBITDA за определен период не означава непременно липса на финансов капацитет или инвестиционен потенциал.

Считаме, че съвкупното прилагане на тези критерии придава прекомерна тежест на финансови показатели за сметка на очакваните резултати и бъдещия икономически ефект от инвестициите.

В тази връзка предлагаме:

- Максималната тежест на всеки от двата критерия, свързани с EBITDA, да бъде намалена.
- Да бъде преразгледана и облекчена скалата за оценяване на съпоставимостта между EBITDA и размера на инвестицията, така че да не поставя в неблагоприятно положение предприятия, планиращи по-мощни инвестиции, както и тези, които през предходните години са разширявали или модернизирали дейността си и са направили значителни текущи разходи, свързани с тези процеси.
- Показател 4 „Реалистичност на бюджет на проекта“ да отпадне като критерий за оценка с точки, но да се запази задължителната административна проверка за допустимост и обоснованост на бюджета. Считаме, че петте условия, които са посочени към момента, не оценяват реалния икономически принос на инвестицията, а проверяват дали бюджетът е правилно изготвен и съответства на изискванията на процедурата.
- Освободените точки от показател 1, 2 и 4 да бъдат преразпределени към критерии, свързани с икономическата диверсификация, очакваните резултати от инвестицията и приоритизацията.
- По отношение на критерий 5 „Приоритизация“ предлагаме да бъде преработен в съответствие с предложени по-широк обхват на допустимите икономически дейности.

Считаме, че предложеният подход ще запази възможността за обективна оценка на финансовите показатели, като същевременно осигури по-балансирано оценяване на инвестиционните проекти в съответствие с целите на Фонда за справедлив преход.

В допълнение относно Критериите за допустимост и по конкретно критерий 23, който гласи, че продължителността на проекта „съответства на Условието за кандидатстване“ считаме за разумно и обосновано съобразно естеството на допустимите дейности максималният срок за изпълнение да бъде 24 месеца.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Кюстендилската търговско-промишлена палата оценява положително направените промени в преработената Методология и изразява готовност за продължаване на конструктивния диалог с Управляващия орган.

Считаме, че направените от нас предложения за допълнителни изменения са необходими за осигуряване на реален достъп на по-широк кръг микро-, малки и средни предприятия до предвидената подкрепа. Без преразглеждане на въведените допълнителни ограничения съществува риск значителна част от предприятията, включително такива, които вече са подготвили инвестиционни намерения по прекратената процедура, да бъдат недопустими или да се откажат да кандидатстват.

За нас е особено важно процедурата да запази първоначалната си цел за икономическа диверсификация, като насърчава не само модернизацията на съществуващи производства, но и развитието на нови икономически дейности и сектори, съобразени със специфичния потенциал на област Кюстендил.

Убедени сме, че предложените изменения ще допринесат за по-ефективното използване на средствата от Фонда за справедлив преход и за постигането на реален икономически ефект в региона.

Надяваме се направените предложения да бъдат разгледани и отчетени при окончателното определяне на условията за кандидатстване, така че процедурата да отговори в максимална степен на целите на справедливия преход и потребностите на бизнеса.

С уважение,

ВАНЬО КОСТАДИНОВ

Председател на КТПП

ЙОРДАН БЕЛОВОДСКИ

Гл. секретар на КТПП

27.10.2026 г.

гр. Кюстендил